

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3607/2561

นาง ส.โจทก์ นาง ณ.จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.วิ.พ. มาตรา 199 จัตวา,

พ.ร.บ.ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 6, ป.วิ.พ. มาตรา 27, ป.วิ.พ. มาตรา 199 เบญจ, ป.วิ.พ. มาตรา 57, ป.พ.พ. มาตรา 1452, ป.วิ.พ. มาตรา 145

ย่อ / หลักกฎหมาย

คดีเดิม ก. ซึ่งเป็นสามีฟ้องหย่าโจทก์ ซึ่งเป็นภริยา ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาให้โจทก์และ ก. หย่าขาดจากกันเมื่อวันที่ 10 กันยายน 2555 ต่อมา ก. นำคำพิพากษาดังกล่าวไปให้นายทะเบียนบันทึกการหย่า โจทก์ซึ่งเป็นจำเลยในคดีดังกล่าวยื่นคำร้องขอให้พิจารณาคดีใหม่เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2556 ศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่า "การขานัดพิจารณาคดีได้เป็นไปโดยจงใจและมีเหตุอันสมควร ประกอบกับโจทก์ไม่คัดค้านการขอพิจารณาคดีใหม่ จึงให้งดไต่สวนและอนุญาตให้จำเลยยื่นคำให้การ" ซึ่งเห็นว่า ศาลชั้นต้นได้พิเคราะห์ถึงข้อความในคำขอพิจารณาคดีใหม่ของโจทก์ซึ่งเป็นจำเลยในคดีดังกล่าวว่า ได้กล่าวโดยชัดแจ้งซึ่งเหตุที่จำเลยขานัดยื่นคำให้การ และข้อคัดค้านคำตัดสินชี้ขาดของศาลที่แสดงให้เห็นว่า หากศาลได้พิจารณาคดีนั้นใหม่ตนอาจเป็นฝ่ายชนะและในกรณีที่ยื่นคำขอล่าช้าก็ได้แสดงเหตุแห่งการล่าช้านั้นด้วย อันเป็นไปตาม ป.วิ.พ. มาตรา 199 จัตวา วรรคสอง ประกอบ พ.ร.บ.ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 มาตรา 6 การที่ ก. โจทก์ และทนายโจทก์ไม่แถลงคัดค้านการขอพิจารณาคดีใหม่ของจำเลยในคดีดังกล่าวบ่งชี้ให้เห็นว่า คู่ความในคดีนั้นประสงค์จะให้คดีแพ่งชนะกันในเนื้อหาแห่งคดี หาใช่โดยการได้เปรียบกันด้วยกฎหมายวิธีพิจารณาความ ซึ่งเป็นเรื่องที่คู่ความในคดีแพ่งสามารถกระทำได้โดยชอบ ศาลชั้นต้นชอบที่จะใช้ดุลพินิจ มีคำสั่งอนุญาตให้พิจารณาคดีใหม่ได้เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย หาใช่เป็นการสั่งโดยผิดพลาดตาม ป.วิ.พ. มาตรา 27 ไม่ และกรณีเป็นที่สุดตาม ป.วิ.พ. มาตรา 199 เบญจ วรรคสี่ ทั้งคดีหย่าระหว่าง ก. กับโจทก์ก็เป็นคดีเกี่ยวกับสถานะของบุคคล เมื่อ ก. ถึงแก่ความตายเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2557 จำเลยยื่นคำร้องสอดเข้าไปในคดีดังกล่าวในภายหลังตาม ป.วิ.พ. มาตรา 57 (1) จึงไม่อาจกระทำได้เพราะไม่มีคู่ความฝ่ายโจทก์ในคดีนั้นแล้ว ดังนั้น คำพิพากษาโดยคู่ความขานัดของศาลชั้นต้นและวิธีการบังคับคดีที่ดำเนินไปแล้วนั้น ถือเป็นการเพิกถอนไปในตัวตาม ป.วิ.พ. มาตรา 199 เบญจ วรรคสาม ประกอบ พ.ร.บ.ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 มาตรา 6 เมื่อคำพิพากษาโดยคู่ความฝ่ายที่ขานัดถูกเพิกถอน การที่ ก. ไปให้นายทะเบียนบันทึกการหย่าตามคำพิพากษาเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2555 จึงถูกเพิกถอนไปด้วย สถานะของบุคคลระหว่าง ก. กับโจทก์ ซึ่งเป็นจำเลยในคดีดังกล่าวยังคงไม่เปลี่ยนแปลงไปจากการเป็นสามีภริยากัน เมื่อจำเลยไปจดทะเบียนสมรสกับ ก. เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2555 อันเป็นเวลาหลังจากมีการเพิกถอนทะเบียนการหย่าระหว่าง ก. กับโจทก์แล้ว จึงเป็นการสมรสในขณะที่ ก. มีคู่สมรสอยู่ จึงต้องห้ามตาม ป.พ.พ. มาตรา 1452 และตกเป็นโมฆะตามมาตรา 1495 จำเลยไม่อาจอ้างความสุจริตได้ การสมรสระหว่างจำเลยกับ ก. ไม่มีผลเป็นการสมรสโดยชอบด้วยกฎหมาย ทั้งไม่เป็นการพ้นวิสัยที่จะให้คู่ความกลับคืนสู่ฐานะเดิมเพราะคำพิพากษาที่ถูกเพิกถอนนั้นเกี่ยวข้องกับฐานะของบุคคล และมีผลผูกพันบุคคลภายนอกจะยกขึ้นอ้างอิงหรือจะชี้ยันแก่บุคคลภายนอกก็ได้ ตาม ป.วิ.พ.

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องขอให้พิพากษาว่า การสมรสระหว่างนายกำจัดกับจำเลยตามทะเบียนสมรสสำนักทะเบียน อำเภอเมืองใน จังหวัดอุบลราชธานี เลขทะเบียนที่ 367/29278 ลงวันที่ 12 พฤศจิกายน 2555 เป็นโมฆะ จำเลยให้การและแก้ไขคำให้การขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าการสมรสระหว่างจำเลยกับนายกำจัด ตามทะเบียนสมรสสำนักทะเบียนอำเภอเมืองใน จังหวัดอุบลราชธานี เลขทะเบียนที่ 367/29278 ลงวันที่ 12 พฤศจิกายน 2555 เป็นโมฆะ ค่าฤชาธรรมเนียมให้เป็นพับ จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 3 แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวพิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ จำเลยฎีกา ศาลฎีกาแผนกคดีเยาวชนและครอบครัววินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่า โจทก์และนายกำจัดจดทะเบียนสมรสกันเมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2529 ต่อมาวันที่ 10 กันยายน 2555 ศาลชั้นต้นในคดีที่นายกำจัดเป็นโจทก์ฟ้องหย่าโจทก์ พิจารณาให้นายกำจัดและโจทก์หย่าขาดจากกันปรากฏตามสำเนาคำพิพากษาคดีหมายเลขแดงที่ 208/2555 ของศาลชั้นต้น วันที่ 1 พฤศจิกายน 2555 นายกำจัดนำคำพิพากษาดังกล่าวไปให้นายทะเบียนอำเภอกันทรารมย์ บันทึกการหย่าไว้ในทะเบียนการหย่า ต่อมาวันที่ 12 พฤศจิกายน 2555 นายกำจัดและจำเลยได้จดทะเบียนสมรสกันปรากฏตามสำเนาทะเบียนการหย่าและข้อมูลทะเบียนครอบครัว กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย วันที่ 5 กรกฎาคม 2556 โจทก์ยื่นคำร้องขอพิจารณาใหม่ในคดีที่นายกำจัดฟ้องหย่าโจทก์ ในวันนัดไต่สวนคำร้องขอพิจารณาคดีใหม่วันที่ 4 พฤศจิกายน 2556 นายกำจัดโจทก์ในคดีดังกล่าว แกล้งไม่คัดค้านคำร้องขอเลื่อนคดีของฝ่ายจำเลยและไม่คัดค้านคำขอพิจารณาคดีใหม่ ศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่า การขาดนัดพิจารณาคดีได้เป็นไปโดยจงใจและมีเหตุอันสมควรประกอบกับโจทก์ไม่คัดค้านการขอพิจารณาคดีใหม่ จึงให้งดการไต่สวนและอนุญาตให้จำเลยยื่นคำให้การ ต่อมาวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2557 นายกำจัดถึงแก่ความตายปรากฏตามสำเนารายงานกระบวนการพิจารณาของศาลชั้นต้น ลงวันที่ 4 พฤศจิกายน 2556 และสำเนามรณบัตร คดีมีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยว่า ที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาตให้พิจารณาคดีใหม่ในคดีหมายเลขแดงที่ 208/2555 ของศาลชั้นต้น เป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมายอันมีผลทำให้การสมรสระหว่างจำเลยกับนายกำจัดไม่ตกเป็นโมฆะตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 3 หรือไม่ ซึ่งเห็นควรวินิจฉัยไปพร้อมกัน ในข้อนี้จำเลยฎีกาว่า นายกำจัดนำคำพิพากษาคดีหมายเลขแดงที่ 208/2555 ของศาลชั้นต้นไปให้นายทะเบียนบันทึกการหย่าเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2555 และจดทะเบียนสมรสกับจำเลยในวันที่ 12 พฤศจิกายน 2555 ต่อมาวันที่ 5 กรกฎาคม 2556 โจทก์ซึ่งเป็นจำเลยในคดีดังกล่าวยื่นคำร้องขอพิจารณาใหม่ และวันที่ 4 พฤศจิกายน 2556 ศาลชั้นต้นงดการไต่สวนคำร้องขอพิจารณาคดีใหม่และมีคำสั่งอนุญาตให้จำเลยยื่นคำให้การ จึงเป็นกรณีที่โจทก์ซึ่งเป็นจำเลยในคดีนั้น ยื่นคำขอพิจารณาใหม่เมื่อพ้นกำหนด 6 เดือน นับแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2555 ซึ่งเป็นวันที่นายกำจัดนำคำพิพากษาศาลชั้นต้นไปให้นายทะเบียนบันทึกการหย่าอันเป็นการบังคับตามคำพิพากษาโดยวิธีอื่นแล้ว การที่ศาลชั้นต้นรับคำร้องขอพิจารณาคดีใหม่ไว้พิจารณาและมีคำสั่งอนุญาตให้พิจารณาคดีใหม่ จึงเป็นการสั่งโดยผิดหลง และเป็นการณ์ที่ได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในข้อที่มุ่งหมายจะยังให้การเป็นไปด้วยความยุติธรรม ในเรื่องการพิจารณาคดีใหม่จึงเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ผิดระเบียบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 27 อันเป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของ

ประชาชน แม้คำสั่งอนุญาตให้พิจารณาคดีใหม่จะถึงที่สุดแล้ว แต่ก็เป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมายจึงไม่มีผลเพิกถอนคำพิพากษาศาลชั้นต้นที่ให้นายก้าจัดและโจทก์หย่าขาดจากกัน ตาม

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 199 เบญจ วรรคสาม และไม่มีผลผูกพันจำเลยซึ่งมิได้เป็นคู่ความในคดีระหว่างนายก้าจัดกับโจทก์ ดังนั้น ในขณะที่นายก้าจัดจดทะเบียนสมรสกับจำเลย จึงมิใช่ทำการสมรสในขณะที่นายก้าจัดมีคู่สมรสอยู่ การสมรสระหว่างนายก้าจัดกับจำเลยจึงไม่ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1452 และไม่ตกเป็นโมฆะตาม

มาตรา 1495 นอกจากนี้หากคำสั่งอนุญาตให้พิจารณาคดีใหม่มีผลเพิกถอนคำพิพากษาที่ให้นายก้าจัดกับโจทก์หย่าขาดจากกัน ก็เป็นการพ้นวิสัยที่จะให้คู่ความกลับคืนสู่ฐานะเดิมดังเช่นก่อน

บังคับคดีได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 199 เบญจ วรรคสาม และเมื่อนายก้าจัดถึงแก่ความตายในเวลาดังกล่าว การที่จะเพิกถอนการสมรสระหว่างนายก้าจัดกับจำเลยในคดีนี้ ก็เป็นการพ้นวิสัยที่จะให้กลับคืนสู่ฐานะเดิมดังเช่นก่อนบังคับคดีได้เช่นกันและยังเป็นการกระทบสิทธิของจำเลยซึ่งเป็นบุคคลภายนอกผู้ทำการสมรสโดยสุจริตและศาลในคดีดังกล่าวก็มีคำสั่งใด ๆ ตามที่เห็นสมควรโดยขัดแย้งเป็นอย่างอื่นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 199 เบญจ วรรคสาม เห็นว่า ตามรายงานกระบวนการพิจารณาศาลชั้นต้น ลงวันที่ 4 พฤศจิกายน 2556 ในคดีหมายเลขแดงที่ 208/2555 เอกสารท้ายฟ้อง ศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่า การขาดนัดพิจารณามีได้เป็นไปโดยจงใจและมีเหตุอันสมควร ประกอบกับโจทก์ไม่คัดค้านการขอพิจารณาคดีใหม่ จึงให้งดไต่สวนและอนุญาตให้จำเลยยื่นคำให้การภายใน 15 วัน ชี้ให้เห็นว่า ศาลชั้นต้นได้พิเคราะห์ถึงข้อความในคำขอพิจารณาคดีใหม่ของโจทก์ซึ่งเป็นจำเลยในคดีดังกล่าวแล้วว่า ได้กล่าวโดยขัดแย้งซึ่งเหตุที่จำเลยขาดนัดยื่นคำให้การ และข้อคัดค้านคำตัดสินชี้ขาดของศาลที่แสดงให้เห็นว่าหากศาลได้พิจารณาคดีนั้นใหม่ตนอาจเป็นฝ่ายชนะและในกรณีที่ยื่นคำขอล่าช้าก็ได้แสดงเหตุแห่งการที่ล่าช้านั้นด้วย อันเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 199 จัตวา วรรคสอง ประกอบพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 มาตรา 6 ทั้งการที่นายก้าจัด โจทก์ และทนายโจทก์แถลงไม่คัดค้านการขอพิจารณาคดีใหม่ของจำเลยในคดีดังกล่าวบ่งชี้ให้เห็นว่าคู่ความในคดีนั้นประสงค์จะให้คดีแพ่งชนะกันในเนื้อหาแห่งคดีหาใช่โดยการได้เปรียบกันด้วยกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งเป็นเรื่องที่คู่ความในคดีแพ่งสามารถกระทำได้โดยชอบ เมื่อเป็นเช่นนี้ศาลชั้นต้นก็ชอบที่จะใช้ดุลพินิจมีคำสั่งอนุญาตให้พิจารณาคดีใหม่ได้ตามคำสั่งของโจทก์ คำสั่งศาลชั้นต้นที่อนุญาตให้พิจารณาคดีใหม่จึงเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย หาใช่เป็นการสั่งโดยผิดพลาดและเป็นที่สุดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 199 เบญจ วรรคสี่ นอกจากนี้คดีฟ้องหย่าระหว่างนายก้าจัดกับโจทก์ก็เป็นคดีเกี่ยวกับสถานะของบุคคลเมื่อนายก้าจัดถึงแก่ความตายเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2557 เมื่อจำเลยยื่นคำร้องสอดเข้าไปในคดีดังกล่าวในภายหลังตาม

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 57 (1) จึงไม่อาจกระทำได้เพราะไม่มีคู่ความฝ่ายโจทก์ในคดีนั้นแล้ว ดังนั้น คำพิพากษาโดยคู่ความขาดนัดของศาลชั้นต้นในคดีหมายเลขแดงที่ 208/2555 และวิธีการบังคับคดีที่ดำเนินไปแล้วนั้น ถือว่าเป็นอันเพิกถอนไปในตัวตาม

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 199 เบญจ วรรคสาม ประกอบพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 มาตรา 6 เมื่อคำพิพากษาโดยคู่ความขาดนัดถูกเพิกถอนแล้ว การที่นายก้าจัดไปให้นายทะเบียนบันทึกการหย่าตามคำพิพากษาดังกล่าวเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2555 จึงถูกเพิกถอนไปด้วย สถานะของบุคคล

ระหว่างนายกำจัดกับโจทก์ซึ่งเป็นจำเลยในคดีดังกล่าวยังคงไม่เปลี่ยนแปลงไปจากการเป็นสามี ภริยากัน เมื่อจำเลยไปจดทะเบียนสมรสกับนายกำจัดเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2555 อันเป็นเวลา หลังจากมีการเพิกถอนทะเบียนการหย่าระหว่างนายกำจัดกับโจทก์แล้ว จึงเป็นการสมรสในขณะที่ นายกำจัดมีคู่สมรสอยู่จึงต้องห้ามตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1452 และ ตกเป็นโมฆะ ตามมาตรา 1495 จำเลยไม่อาจอ้างความสุจริตได้ การสมรสระหว่างจำเลยกับนาย กำจัดไม่มีผลเป็นการสมรสโดยชอบด้วยกฎหมายได้ ทั้งผลแห่งการที่เพิกถอนคำพิพากษาโดย คู่ความขาดนัดดังกล่าว ก็ไม่เป็นการพ้นวิสัยที่จะให้คู่ความกลับคืนสู่ฐานะเดิมดังที่จำเลยอ้างเพราะ คำพิพากษาที่ถูกเพิกถอนนั้นเกี่ยวข้องกับฐานะของบุคคลและยังมีผลผูกพันบุคคลภายนอกโดย บุคคลภายนอกจะยกขึ้นอ้างอิงหรือจะใช้ยื่นแก่บุคคลภายนอกก็ได้ ทั้งนี้ตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความแพ่ง มาตรา 145 วรรคสอง (1) ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 3 วินิจฉัยว่า การสมรสระหว่าง จำเลยกับนายกำจัดต้องห้ามตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1452 และตกเป็น โมฆะตามมาตรา 1495 นั้น ชอบแล้ว ฎีกาของจำเลยฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้น ฎีกาให้เป็นพับ

องค์คณะ

สุรางคนา กมลละคร · บุญมี ฐิตะศิริ · กิรติ กาญจนรินทร์

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/3607/2561>